

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Beszéd
2023. október 5.

Beszéd – Tony Murphy, az Európai Számvevőszék elnöke

**Az Európai Számvevőszék 2022. évi éves jelentésének
bemutatása
az Európai Parlament Költségvetési Ellenőrző Bizottsága
előtt**

2023. október 5.

Eltérés esetén az elhangzott szöveg érvényes.

Tisztelt Elnök Asszony,

tisztelt képviselők,

uniós biztos úr,

[a Tanács Elnökségének tisztelt képviselője]!

Nagy örömmre szolgál, hogy ma bemutathatom Önöknek az Európai Számvevőszék 2022. évi éves jelentésének főbb megállapításait és központi üzeneteit. Itt van velem tisztelt kollégám, Jan Gregor, az éves jelentésért felelős számvevőszéki tag is.

Mielőtt rátérnék főbb megállapításainkra és leglényegesebb mondandónkra, először is szeretném hangsúlyozni éves jelentésünk kapcsán, hogy mi adja annak jelentőségét:

- a jelentés a Számvevőszék alapvető terméke, amely jelentős erőfeszítést és sok munkát igényel;
- elsődlegesen arra szolgál, hogy rámutassunk a fejlesztésre szoruló területekre és a lehetséges kockázatokra az uniós fellépések valamennyi területén;
- végső célja, hogy – folyamatban lévő egyéb ellenőrzési munkánkat kiegészítve – támogassa a mentesítési eljárást, valamint az elszámoltathatóság és az átláthatóság javítása révén erősítse az uniós polgárok bizalmát.

Megállapításaink révén gyakran hívjuk fel a figyelmet olyan kiadásokra, amelyek nem feleltek meg a szabályoknak. De fontos, hogy kiemeljük azt is, ami jól működik.

Melyek tehát a 2022. évi éves jelentésünk legfontosabb elemei?

Az elmúlt évekhez hasonlóan idén is azt állapítottuk meg, hogy az Unió beszámolója megbízható és valós képet ad az Unió pénzügyi helyzetéről. A Számvevőszék hitelesítő véleményét ad a beszámoló megbízhatóságáról.

Az összes bevétel 245 milliárd eurót tett ki, az általános hibaarány nem haladja meg a lényegességi küszöböt. Véleményünk így idén is hitelesítő. Fontos megjegyezni, hogy véleményünk nem terjed ki az ún. „héta- és vámbevétel-kiesés” által érintett összegekre, mivel ezeket az összegeket nem könyvelték le a bevételek között.

Áttérve a kiadásokra: az Unió hosszú távú költségvetési csomagjának része a többéves pénzügyi keret (TPK), illetve a NextGenerationEU (NGEU). Az NGEU keretében a finanszírozás nagyrészt a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből (RRF) történik, amelynek teljesítési modellje eltérő, mint a TPK-é. Ebből adódóan két külön véleményt adunk a 2022. évi kiadások jogszerűségéről és szabályszerűségéről: az egyik a

hagyományos uniós költségvetési kiadásokra, a másik pedig a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre vonatkozik.

Hadd szóljak először az uniós költségvetési kiadásokról, illetve az ezekre vonatkozó véleményünkről és megállapításainkról.

A 760 tranzakcióból álló reprezentatív mintánk azt mutatja, hogy a szabálytalanságok általános szintje a 2021. évi 3,0%-ról 2022-ben 4,2%-ra nőtt (2020-ban 2,7% volt). Tekintettel a feltárt hibák széles körű előfordulására, a negyedik egymást követő évben fogalmazunk meg elutasító véleményt.

Az uniós költségvetés ellenőrzése során a kockázatok alapján különbséget teszünk a költségvetési területek között, és azokat vagy magas, vagy alacsony kockázatúnak minősítjük. Az uniós költségvetés összetételének változása miatt ellenőrzési sokaságunkban a magas kockázatú kiadások aránya egyértelműen, 66,0%-ra nőtt (2021: 63,2%).

A magas kockázatú kiadások esetében a becsült hibaarány 6,0% (2021: 4,7%). Ilyen magas kockázatú kiadási terület a kohézió, de más olyan uniós szakpolitikai ágazatok is, mint az „Egységes piac”, a „Migráció”, a „Biztonság”, a „Szomszédságpolitika”, valamint részben a „Természeti erőforrások” is.

Ezzel szemben az alacsony kockázatú kiadások esetében úgy becsültük, hogy a hibaarány a 2%-os lényegességi küszöb alatt marad. Ebbe a kategóriába tartoznak a jogosultságalapú kiadások, például a mezőgazdasági termelőknek nyújtott közvetlen támogatások, a diákok Erasmus-támogatásai, valamint az uniós köztisztviselők díjazása és nyugdíja.

Ezzel remélhetőleg jó áttekintést kaptak az általunk becsült hibaszint megoszlásáról. Most vizsgáljuk meg az egyes szakpolitikai területeket, és nézzünk néhány példát az általános hibaarányunkhoz jellemzően hozzájáruló megállapításokra.

Kezdjük a kohézióval, ahol a hibaarányt 6,4%-ra becsüljük (a 2021. évi 3,6%-hoz képest): egy éven belül közel 80%-os növekedéssel egyenértékű. Ez a növekmény aggodalomra ad okot, nemcsak a kohéziós politikát tekintve, hanem az uniós költségvetés más részeire, így a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre gyakorolt lehetséges hatásai miatt is, amely utóbbi esetében a kapcsolódó beruházási projektek zömmel hasonlóságot mutatnak a kohéziós jellegű kiadásokkal.

Az általunk becsült hibaszinthez legjelentősebb mértékben egyrészt a támogatásra nem jogosult költségek járultak hozzá, másrészt a belső piaci (különösen a közbeszerzési és az állami támogatási) szabályok megsértése.

A kohézió területén nagymértékben támaszkodunk a nemzeti ellenőrző hatóságok munkájára. 2022-re vonatkozóan megállapítottuk, hogy az ellenőrző hatóságok által benyújtott olyan bizonyossági csomagok aránya, amelyek helytelenül 2% alatti fennmaradó hibarányról számoltak be, 61%-ra nőtt (2021: 39%): ez a legmagasabb érték e csomagok vizsgálatának 2017-es megkezdése óta. Ez tartós hiányosságokra utal e hatóságok munkájában, és súlyosan korlátozza, hogy mennyiben támaszkodhatunk arra.

A másik fő kiadási területről, a „Természeti erőforrások és környezet” fejezetről szólva: a lényeges hibarányt itt 2,2%-ra (2021: 1,8%) becsüljük. Míg a hibaszint nem volt lényeges az – e területen belül a kifizetések 66%-át kitevő – közvetlen kifizetések esetében, lényeges maradt a többi kiadási kategóriát (vidékfejlesztés, piaci intézkedések, tengerügy, halászat, környezetvédelem és éghajlat-politika) illetően.

Az egységes piac, az innováció és a digitális gazdaság területén megállapításunk szerint a lényeges hibaszint a 2021. évi 4,4%-ról 2022-ben 2,7%-ra csökkent. A Horizont 2020 program a kutatás és az innováció terén továbbra is a legjelentősebb kezdeményezés. A hibarány csökkenése pozitív tendencia. Kiemeltünk bizonyos egyszerűsítéseket, amelyek enyhítették a kedvezményezettek adminisztratív terheit, és potenciálisan csökkentették a hibakockázatot.

Ami az azonosított hibatípusokat illeti, a legtöbb hiba a kutatási és az innovációs kiadások – különösen a személyzeti költségek – esetében fordult elő.

A migráció és határigazgatás kérdése az utóbbi években egyre inkább előtérbe került, ezért az Unió a 2021–2027-es TPK-ban bevezette a 4. fejezetet, amely kifejezetten ezekre a szakpolitikai területekre vonatkozik. A 2022-ben az e területekre fordított kiadások jelentős része továbbra is a 2014–2020-as TPK fennmaradó projektjeinek és kezdeményezéseinek befejezésével volt kapcsolatos.

A vizsgált tranzakciók közel felében találtunk hibákat.

Tekintsük most a „Szomszédság és a világ” területét. Itt az ellenőrzött tranzakciók közel fele tartalmazott hibát, és megállapításaink – mintánk korlátozott volta ellenére is – megerősítik, hogy ebben a fejezetben továbbra is magas a hibakockázat.

Szóljunk végezetül az „Igazgatás” területéről. Értékelésünk – a korábbi évekhez hasonlóan – arra a következtetésre jutott, hogy itt a hibaszint továbbra sem lényeges.

Ezzel lényegében összefoglaltam, hogy milyen eredményekre jutott a 2022. évi éves jelentés kapcsán a költségvetési kiadásokra irányuló szabályszerűségi munkánk. Az uniós költségvetési kiadások általános hibaszintjének növekedését látjuk, különösen a Kohézió területén, amely jelenleg az összes költségvetési kiadás 40%-át adja.

Hölgyeim és uraim!

Most rátérek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Alap (RRF) kiadásaira irányuló ellenőrzésünkre, vagyis a kiadások kapcsán adott második véleményünkre, amelyet az RRF-nek a többéves pénzügyi keret uniós költségvetési kiadásaihoz képest eltérő teljesítési modellje tesz szükségessé.

Fontos szem előtt tartani, hogy az RRF egy válsághelyzetre adott ideiglenes válasz, amely megkönnyíti a források gyors folyósítását a tagállamok gazdasági fellendülésének támogatására.

A vártnál lassabb ugyan az előrehaladás, de 11 tagállam 13 kifizetés révén összesen 47 milliárd euró összegű vissza nem térítendő támogatásban részesült. E 13 kifizetésen belül szinte mind a 274 mérföldkövet és mind a 37 célértéket értékeltük. Értékelésünk elsősorban a kifizetések folyósításának feltételén, vagyis a mérföldkövek és célértékek kielégítő teljesítésén alapult, de ellenőriztük az RRF-rendeletben meghatározott fő támogathatósági kritériumoknak való megfelelést is.

Következtetésünk szerint 15 mérföldkövet és célértéket érintettek szabályszerűségi problémák, amelyek vagy azok nem kielégítő teljesítéséből vagy a támogathatósági feltételek be nem tartásából eredtek. Munkánk révén hiányosságokat tártunk fel az RRF kontrollrendszerében is. Mind minőségi, mind mennyiségi megfontolások alapján a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 2022. évi kiadásairól korlátozott véleményt adunk. Az RRF kiadási modelljének eltérő jellegére való tekintettel nem tudunk érdemi hibaarányt számítani, és így azt a TPK hibaarányával sem tudjuk közvetlenül összevetni.

Az RRF kidolgozását illetően elismerjük, hogy a világjárvány idején sürgősséggel kellett értékelni és jóváhagyni a tagállami RRF-terveket. Ellenőrzéseink során azonban gyakran azt látjuk, hogy a mérföldkövek vagy célértékek meghatározása nem egyértelmű, ami megnehezíti annak megállapítását, hogy sikerült-e elérni azokat.

Ekképpen a szabályszerűség értékelése számunkra továbbra is kemény dió, mivel a minőségi eredmények értékelése több különböző megítélést tesz szükségessé, és ez eltérő értelmezésekhez vezethet. Meg kell jegyeznünk azt is, hogy az eszköz egy kritikus fontosságú eleme, a kifizetések felfüggesztésére vonatkozó bizottsági módszertan, szubjektív, és nagyban függ a különböző megítélésektől. Az, hogy az RRF a szubjektív megítélések miatt eltérő következtetéseket és értelmezéseket tesz lehetővé, rávilágít az átfogó tervezés hiányosságaira. Fontos megjegyezni azt is, hogy többek között a minőségi tényezők értékelésének e korlátai miatt fogalmaztunk meg korlátozott véleményt.

Az RRF kiadásainak szabályszerűségére vonatkozó ellenőrzésünk csak az egyik szempontrendszerét képezi annak az átfogó munkának, amelynek révén az új eszközt értékeljük.

2023. szeptember végéig a vissza nem térítendő támogatásokon keresztül elosztható összes forrásnak csak mintegy 31%-át folyósították, illetve ha a tagállamoknak nyújtott hitelek is figyelembe vesszük, akkor csak azok 21%-át. Más szóval még nem értünk el olyan szintet, hogy átfogóan értékelhetnénk az eszköz általános teljesítményét. Ez utóbbi csak úgy lesz lehetséges, ha kombináljuk az éves szabályszerűségi ellenőrzésünkből, illetve a folyamatban lévő és tervezett teljesítmény-ellenőrzéseinkből származó eredményeket.

Emellett már kiadtunk olyan ellenőrzési jelentéseket, amelyek rámutatnak az RRF kialakításával és végrehajtásának korai szakaszaival kapcsolatos hiányosságokra és aggályokra. Az egyik ilyen, az RRF-re vonatkozó bizottsági kontrollrendszer kialakításáról szóló jelentésünkben rámutattunk egy uniós szintű megbízhatósági és elszámoltathatósági hiányosságra, mégpedig arra a kérdésre, hogy az RRF által finanszírozott beruházási projektek megfelelnek-e mind az uniós, mind a nemzeti, például a közbeszerzési és az állami támogatási szabályoknak. A tagállamok kifizetési kérelmeinek bizottsági értékelése nem terjed ki szisztematikusan az e szabályoknak való megfelelésre.

Az ezzel a bizonyossági hiányossággal kapcsolatos aggodalmunk fokozódik a 2022. évi éves jelentésünk kohéziós eredményei láttán, itt ugyanis a hibaarány 80%-kal nőtt az előző évhez képest. A kohéziós programokon keresztül finanszírozott projektek gyakran hasonlóak az RRF-finanszírozású projektekhez. Következésképpen az RRF keretében kritikus kockázat áll fenn az Unió pénzügyi érdekeire nézve, ha ezeket a szabályokat nem ellenőrzik rendszeresen minden szinten. Mivel az RRF jövőbeli kifizetési kérelmei nagyobb mértékben fognak beruházási projektekre vonatkozni, ez a kockázat a jövőben jelentősen növekedni fog.

Mindeddig elsősorban a szabályszerűségi ellenőrzéseinkről szóltam. Az uniós költségvetésnek azonban vannak más olyan vonatkozásai is, amelyek folyamatosan aggályokat vetnek fel.

Az uniós költségvetésből és az NGEU vissza nem térítendő támogatásaiból származó fennálló kötelezettségvállalások, amelyek visszavonásuk elmaradása esetén jövőbeli adósságot jelentenek, 2022 végére rekordösszeget, 453 milliárd eurót értek el. Ez a 2021. évi 342 milliárd euró összegű fennálló kötelezettségvállalásokhoz képest 33%-os növekedést jelent, főként az NGEU végrehajtásának második évében megnövekedett forráslekötésekre visszavezethetően.

A kiadásokra irányuló nyomás terhet ró az adminisztratív erőforrásokra is, és ebből következően növeli a hibakockázatot. Továbbá, hacsak a megosztott irányítású alapok végrehajtási aránya 2024-ben és 2025-ben nem gyorsul fel jelentősen, a TPK-ciklus későbbi szakaszában exponenciálisan növekedni fog a kötelezettségvállalások visszavonásának valószínűsége.

Ugyanakkor a kiadásokat finanszírozni is kell. A tagállami hozzájárulásokon keresztül nyújtott finanszírozás mellett az Unió piaci hiteleket is vesz fel, főként az uniós költségvetés által garantált hosszú lejáratú kötvények útján. Hitelfelvétel volt a forrása az NGEU finanszírozásának, valamint a tagállamoknak és harmadik országoknak nyújtott pénzügyi támogatásnak. Az ebből adódó adósságállomány 2022. év végére 344 milliárd euróra nőtt (2021: 237 milliárd euró), főként az NGEU, a SURE és a makroszintű pénzügyi támogatás új hitelfelvételei miatt. Az NGEU-hitelek visszafizetésének 2028-ig meg kell kezdődnie, és 2058-ig be kell fejeződnie, más szóval a következő nemzedéknek kell visszafizetnie azokat.

Éves jelentésünk számos további részletes információt és megállapítást tartalmaz, amelyeket szintén szívesen bemutatnék, de erre sajnos nem jut időnk. Azt javaslom, hogy lapozzák át figyelmesen éves jelentésünket és „Az uniós számvevőszéki ellenőrzésről röviden” c. kiadványunkat; mindkettőt kézhez kapták.

Végezetül: kétségtelen, hogy mind hatókörét, mind összetettségét tekintve egyre tágabb összefüggésben kell vizsgálnunk az uniós költségvetést. A mai napon csak részben tudtam felmutatni az összefüggéseket. Igyekeztem érzékeltetni, hogy bár számos szempontból rendben mennek a dolgok, az Unió továbbra is jelentős kihívásokkal néz szembe. E kihívások kezelése során alapvető fontosságú felismerni azt, hogy továbbra is felmerülhetnek bizonytalanságok, és előfordulhat, hogy következtetéseink eltérőek lesznek. Elengedhetetlen azonban, hogy közösen, szorosabban együttműködve haladjunk előre, egy jobb és fenntarthatóbb Európa megteremtése érdekében.

Köszönöm figyelmüket!